

בנות צלפחד, החכמות והצדקניות, הוסיפו פרשה בתורה. זהו הניצחון הראשון של הפמיניזם ה'כשר'. הן גילו אמת שבוטאה בצורה מופלאה ע"י חז"ל ב'ספרי': "לא כרחמי בשר ודם רחמי המקום. בשר ודם רחמיו על הזכרים יותר מן הנקבות אבל מי שאמר והיה העולם אינו כן, אלא על הזכרים ועל הנקבות, רחמיו על הכל, שנאמר (תה' קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו."

בתפילה פונים אנו אל הקב"ה בכינוי 'אתה'. זו עובדה דקדוקית העלולה להטעות. הקב"ה אינו שוביניסט! הוא אבינו שבשמים, אך גם אמא קרובה. הקב"ה פונה אלינו כאם: "כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם" (ישע' סו, יג), "התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה? גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך" (שם, מט, טו). ואנו פונים אליו בהתאם: "אם לא שיויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו" (תה' קלא ב).

עוד צעד קטן אחד, ואנו בדימוי התלמודי-קבלי של השכינה. הכינוי 'הקב"ה' מתמקד בקדושה, ורומז לאב המצוי מעבר לכל המציאות. הכינוי 'שכינה' מציין לעומת זאת את נוכחותה וקרבתה של אם.

אדם נברא בצלם אלהים, והקבלה מלמדת שצלם זה מתחלק בין האיש והאשה. רק הזוג מחזיק בצלם ובדמות - בשלמותם. תורת הקבלה מבוססת על רעיון הספירות, ואין זה המקום להרחיב הדיבור בכך. אושפיזין הסוכה (גברים!) מיצגים את הספירות. המקובל הרמ"ע מפאנו לימד שנשים מייצגות לא רק את ה'מלכות', אלא את הספירות כולן: שרה חסד, מרים גבורה, דבורה תפארת, אביגיל הוד, חולדה יסוד ואסתר מלכות.

האמנם הכל אידילי? כלום אין בעיות? יש ויש. בעיני נראה שהתורה מלמדת עקרון בסיסי; הבעיות הן תוצאת הקללה שנתקללה בה האשה בגירוש מגן עדן. וכאן טמונה הנחמה הגדולה; הבעיות אינן תוצאה של תוכנית אלהית מלכתחילה, אלא של קללה. גם האיש קולל, גם האנושות בדור הפלגה.

קללותיה של האשה עתידות לכלות, כשם שגם האחרות עתידות ליבטל, בתהליך הגאולה ותיקון העולם. צדק הרש"ר הירש כאשר קבע שבעקבות קללת האדמה וייסורי העבודה נתערער השוויון המקורי, כאשר נעשתה האשה תלויה בעבודת האיש. וצדק כשהוסיף (בר' ב, טז): "וכך הדברים מתגלגלים דרך כלל, ורק התורה תביא גאולה ותפרוס סוכת שלום. איש ואשה ישובו לכהונתם ויעבדו את ה' כשווים. האשה תשוב להיות עטרת בעלה, רחוק מפנינים מכרה".

אל לנו לבטל חלילה את השוני הבסיסי שבין המינים, מקור עושר לאנושות כולה. אך עלינו לבטל תופעות לוואי בלתי רצויות, הקשורות בשוני זה. תיקון העולם פירושו לשחרר את העבד משעבודו במכרות הפחם ואת האמה העבריה מעבודות בית משעממות ואינסופיות. הקידמה תרמה רבות לתיקון. מכונת הכביסה היא אחד החסדים בהסרת הקללה ובשחרור. הרבה יש עוד לעשות, וגם החברה הדתית צריכה ליטול קיסמים מבין עיניה. כן נכדות צלפחד דוברות!